

Nr 188

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 11:o) och 14:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt; given Stockholms slott den 11 november 1960.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 11:o) och 14:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i regeringsrättslagen, föranledda av ny lagstiftning.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 11: o) och 14: o) lagen den 26 maj 1909
(nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt

Härigenom förordnas, att 2 § 11:o) och 14:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

11:o) mål om avgäld — — — — — om fiskearrenden;	
mål om Konungens befallningsshavandes beslut angående tillämpning av lagen om fornminnen eller lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader;	mål om Konungens befallningsshavandes beslut angående tillämpning av lagen om fornminnen;
14:o) mål om inmutning eller utmålsläggning;	mål om tillämpning av lagen om byggnadsminnen;
	mål om tillämpning av uranlagen, där ej fråga är om undersöknings-tillstånd;
mål om meddelande av patent, om registrering av varumärken eller av mönster och modeller;	mål om meddelande av patent, om slutligt beslut enligt varumärkeslagen eller kollektivmärkeslagen, om registrering av mönster och modeller;
mål om registrering av farmaceutisk	— — — — — sådant förbud;
	mål om förbud jämlikt 9 § lagen om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område;
mål om beslut, i andra	— — — — — andra personalstiftelser;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961. Beträffande mål om registrering av varumärken enligt lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken skall äldre lag alltjämt äga tillämpning.

¹ Senaste lydelse av 2 § 11: o) och 14: o) se SFS 1957: 266.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementetsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 21 oktober 1960.

N ä r v a r a n d e :

Statsråden NILSSON, STRÅNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga angående *ändring i lagen om Kungl. Maj:ts regeringsrätt* samt anför därvid följande.

1. Enligt 2 § 11:o) regeringsrättslagen skall regeringsrätten upptaga och avgöra bl. a. mål om Konungens befallningshavandes beslut angående tillämpning av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader.

I proposition till årets riksdag (nr 161) har framlagts förslag till lag om byggnadsminnen, avsedd att fr. o. m. den 1 januari 1961 ersätta 1942 års lag om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader. Enligt den föreslagna lagen kan byggnad, som bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick eller minnet av historiskt betydelsefull händelse och som med hänsyn därtill är att anse som synnerligen märklig, förklaras för byggnadsminne (1 §). Under det att 1942 års lag icke kan tillämpas mot ägarens bestridande, innebär den föreslagna lagen, att byggnad kan förklaras för byggnadsminne även om ägaren motsätter sig sådan förklaring. Beslut om byggnadsförklaring för byggnadsminne avses skola meddelas av riksantikvarien, vilken i samband med beslutet även skall meddela skyddsföreskrifter rörande byggnaden. Skyddsföreskrifterna kan avse jämväl visst område kring själva byggnaden. Genom skyddsföreskrifterna får enligt förslaget ägaren ej åläggas mera omfattande skyldigheter än som för bibehållande av byggnadsminnets kulturhistoriska värde är oundgängligen nödvändigt (2 §). Om ändring av byggnadsminne i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, skall riksantikvarien kunna meddela tillstånd därtill (3 §). Försummar ägare av byggnadsminne den vård, som jämlikt meddelade skyddsföreskrifter åligger honom, äger länsstyrelsen enligt lagförslaget förelägga honom att inom viss tid vidtaga erforderliga åtgärder. Sådana åtgärder som med hänsyn till byggnadens användning och omständigheterna i övrigt är oskäligt belungande får emellertid ej åläggas honom. Fullgöres ej föreläggandet, skall länsstyrelsen kunna låta utföra åtgärderna på ägarens bekostnad (4 §). Riksantikvarien får enligt förslaget

möjlighet att interimistiskt meddela förbud mot åtgärd, varigenom byggnads kulturhistoriska värde kan minskas eller förstöras (7 §). Riksantikvarien kan i vissa fall förordna att byggnaden icke vidare skall vara byggnadsminne (15 §).

I riksantikvariens eller länsstyrelses beslut enligt den föreslagna lagen skall besvär kunna anföras hos Konungen (14 §).

De mål det här gäller är uppenbarligen av sådan beskaffenhet, att de bör upptagas och avgöras av regeringsrätten. Under förutsättning att riksdagen antager den föreslagna lagen torde regeringsrättslagen följaktligen böra jämkas. Jämkningsen torde böra ske på så sätt att i uppräkningsen av de mål, som enligt lagen faller under regeringsrättens prövning, anges mål om tillämpning av lagen om byggnadsminnen, varvid lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader får utgå ur uppräkningsen.

2. För årets riksdag har genom proposition (nr 160) framlagts förslag till bl. a. lag om rätt att undersöka och bearbeta fyndigheter av uranhaltigt mineral m. m. (uranlag). Lagförslaget innebär i huvudsak, att rätten att undersöka fyndighet av uranhaltigt eller toriumhaltigt mineral med vissa angivna undantag skall vara beroende av särskilt tillstånd (undersöknings-tillstånd) av kommerskollegium samt att för rätten att bearbeta sådan fyndighet skall krävas av Kungl. Maj:t meddelad koncession.

Enligt lagförslaget har bergmästaren att i åtskilliga fall meddela beslut, som skall kunna överklagas hos kommerskollegium (63 §). De beslut, som här kan ifrågakomma, har i ett flertal fall samma karaktär som beslut i motsvarande frågor enligt gruvlagen eller lagen angående stenkolsfyndigheter m. m. Kan den som erhållit undersökningstillstånd ej med jordägaren eller annan rättsinnehavare träffa överenskommelse om var arbetet i dagen får verkställas eller om väg till eller inom området, skall bergmästaren på stället anvisa det område som får användas för ändamålet (18 §). I 17 § första stycket och 19 § upptages bestämmelser om de åtgärder som får vidtagas i samband med undersökningsarbete och om den rätt undersökaren har att tillgodogöra sig därvid brutna mineral m. m. I syfte att förebygga att undersökaren överskrider den rätt som sålunda tillkommer honom äger bergmästaren meddela särskilda föreskrifter (20 §). Sedan koncession meddelats, skall bergmästaren vid förrättning, som motsvarar utmålsförrättning, anvisa det område i dagen som koncessionsinnehavaren behöver för arbete eller för väg (36 §). Uppstår tvist mellan den som erhållit undersöknings-tillstånd eller koncession enligt den föreslagna lagen, å ena, samt innehavare av annan gruvrätt, å andra sidan, skall bergmästaren bestämma, hur arbetena skall ordnas (46 §). Kommerskollegium och bergsstatstjänstemännen skall utöva tillsyn över grubarbetet. Lagförslagets bestämmelser härom (47—53 §§) har utformats i nära anslutning till motsvarande bestämmelser i gruvlagen.

Mot beslut, som meddelas av kommerskollegium, fullföljes talan hos Kungl. Maj:t. Fråga om rätt till undersökningstillstånd är av den beskaffenhet, att

den bör avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. Övriga frågor är av övervägande rättslig natur och bör falla inom regeringsrättens kompetensområde. Under förutsättning att riksdagen antager förslaget till uranlag bör därför i 2 § 14:o) regeringsrättslagen införas ett tillägg av innebörd, att mål om tillämpning av uranlagen skall upptagas och avgöras av regeringsrätten, där ej fråga är om rätt till undersökningstillstånd.

3. Enligt 2 § 14:o) regeringsrättslagen skall regeringsrätten bl. a. upptaga mål om registrering av varumärken. Härmed åsyftas främst mål om vissa beslut av patentverket, vilka enligt gällande varumärkeslag skall överklagas hos Kungl. Maj:t, nämligen beslut varigenom registrering eller förnyelse av registrering vägrats (5 § andra stycket och 9 § femte stycket). Talan mot andra beslut av patentverket i varumärkesärenden regleras ej i varumärkeslagen. Enligt 40 § i patentverkets instruktion äger emellertid den, som icke åtnöjes med ämbetsverkets beslut att, där ej annorlunda är stadgat, hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär. Enligt praxis prövas även sådana besvär, om de rör varumärkesrättsliga frågor, i regeringsrätten.

I proposition (nr 167) till årets riksdag med förslag till ny varumärkeslag och kollektivmärkeslag, avsedda att träda i kraft den 1 januari 1961, föreslås enhetlig fullföljdsordning beträffande samtliga slutliga beslut (47 § förslaget till varumärkeslag; jfr 2 § förslaget till kollektivmärkeslag). Klagan skall alltjämt i sista instans föras hos Kungl. Maj:t, varvid är avsett att målen skall upptagas av regeringsrätten.

Under förutsättning att riksdagen antager lagförslagen, torde viss jämkning i regeringsrättslagen böra vidtagas. Lagförslagen medger talerätt även i fall som icke torde kunna rubriceras som mål om registrering av varumärke, t. ex. i fall då registreringsmyndigheten vägrat att anteckna överlåtelse av varumärke eller upplåtelse av licens. I anslutning till de nya lagarnas terminologi synes här avsedda mål kunna betecknas som mål om slutligt beslut enligt varumärkeslagen eller kollektivmärkeslagen. Beträffande mål om registrering av varumärken enligt den äldre varumärkeslagen bör regeringsrättslagen i dess nuvarande lydelse alltjämt äga tillämpning.

4. Den 1 januari 1961 träder lagen den 30 juni 1960 (nr 409) om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område i kraft. Lagen är avsedd att gälla den som mot ersättning undersöker annans hälsotillstånd eller behandlar annan för sjukdom utan att därvid vara ställd under medicinalstyrelsens tillsyn.

Under brottsbenämningen hälsofarligt kvacksalveri straffbelägges i lagen överträdelse av vissa i denna stadgade förbud ävensom åsamkande av skada eller framkallande av fara för den som undersökes eller behandlas. Enligt 9 § äger medicinalstyrelsen förbjuda den som genom lagakraftvunnen dom övertygats om hälsofarligt kvacksalveri att under viss tid eller för alltid ägna sig åt sådan verksamhet på hälso- och sjukvårdens område, varpå lagen är tillämplig.

Liksom mål om behörighet att utöva yrke eller verksamhet, som står under medicinalstyrelsens eller veterinärstyrelsens inseende, hör under regeringsrättens prövning enligt 2 § 17:o regeringsrättslagen, synes mål om förbud att utöva nu ifrågavarande verksamhet böra höra till regeringsrättens upptagande och avgörande. Det är visserligen i dessa mål icke så mycket fråga om en rättslig bedömning som om en prövning av vederbörandes kunskaper och omdöme och av lämpligheten av att han mot bakgrunden av sina förutsättningar härvidlag får fortsätta sin verksamhet. En motsvarande bedömning sker emellertid i mål om återkallande av legitimation för läkare, och det synes följdriktigast att besvär över medicinalstyrelsens avgörande i båda fallen får höra under regeringsrättens prövning.

I uppräknningen i 2 § regeringsrättslagen av de mål, som tillhör regeringsrättens upptagande och avgörande, bör sålunda införas mål om förbud jämlikt 9 § lagen om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Med hänsyn till dessa måls natur synes de böra nämnas närmast efter de i mom. 14 angivna målen om förbud för näringsidkare att driva handel med eller i sin rörelse använda vissa förnödenheter.

Lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1961.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 11:o och 14:o lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt*.¹

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i 87 § regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av detta protokoll.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors

¹ Förslaget, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 7 november 1960.

N ä r v a r a n d e :

justitierådet REGNER,
regeringsrådet JARNERUP,
justitieråden AF TROLLE,
BOMGREN.

Enligt lagrådet 4 november 1960 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet den 21 oktober 1960, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 11: o) och 14: o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av lagbyråchefen B. Hjern.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

T. Johansson

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 11 november 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 7 november 1960 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 21 oktober samma år remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 2 § 11:o) och 14:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.*

Med förmälan att förslaget av lagrådet lämnats utan erinran hemställer föredraganden, att detsamma måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

T. Johansson